

บ้านอีกหลัง : สายสัมพันธ์ที่ถูกจับแยก

“สยาม(Siam) ที่เป็นปัจจุบันได้

เพราะเราเคยยกพื้นที่บางส่วนให้กับประเทศมหาอำนาจ”

เมื่อปลายปีที่แล้วผู้เขียนได้ข้ามแม่น้ำโขงไปยังสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว(สปป.ลาว) ผ่านทางสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ถือเป็นอานิสงค์บุญตาของคนทั้งสองประเทศที่ทำให้ไปมาหาสู่กันได้สะดวกขึ้น

การเดินทางง่ายมากครับ โดยเฉพาะคนที่มียังหนังสือเดินทาง(Passport) ทางรัฐบาลไทยเขาจะยกเว้นภาษีให้ครับ จะเก็บค่าเหยียบแผ่นดินที่ สปป.ลาว 10 บาท ซึ่งสามารถเข้าไปอยู่ได้ 1 เดือน(สำหรับคนที่ไม่มียังหนังสือเดินทางต้องทำบัตรผ่านแดนราคา 40 บาท ค่าภาษีที่ด่านไทย 100 บาท ที่ด่าน สปป.ลาว 50 บาท อยู่ได้ 1 วันต้องกลับก่อน 22.00 น.) ค่ารถโดยสารข้ามสะพานคนละ 10 บาทต่อเที่ยวหรือจะเอารถส่วนตัวไปก็ได้ พอไปถึง สปป.ลาวเราก็สามารถเลือกใช้บริการรถเช่าได้ ไม่ว่าจะป็นรถตู้ แท็กซี่ สามล้อ ไม่ว่าจะป็นรายวัน รายเที่ยว หรือจะอย่างไรก็ตกลงกันได้ครับ หากจะชมเมืองเวียงจันทน์ก็ต้องนั่งรถต่ออีกกระยะหนึ่ง สถานที่ท่องเที่ยวเยอะ ชาวลาวอัธยาศัยไมตรีดีมากครับ

การไป สปป.ลาว ผู้เขียนไม่ได้คาดหวังว่าจะพบเจอความศิวิไลซ์ตามแบบตะวันตก ทั้งนี้เพราะ 70% (ประมาณตามความรู้สึกของผู้เขียน) ของวิถีชีวิต ภูมิปัญญา วัฒนธรรมความเป็นอยู่ เครื่องใช้ไม้สอย นิสัยใจคอ รูปร่างหน้าตา ลักษณะทางกายภาพของชาวลาวนั้นเหมือนกับไทยเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวไทยอีสาน เนื่องด้วยความรู้สึกว่าเราสองเหมือนกันมากนี้แหละครับที่มันไป “กระหู่” ความรู้สึกส่วนลึกของผู้เขียนว่า แท้จริงแล้วเรากับเขานั้นมันเครือญาติกัน มีแหล่งกำเนิด มีประวัติศาสตร์ และมีจิตวิญญาณอย่างเดียวกัน ถึงแม้ว่าอีก 30% เราจะแตกต่างกัน เพราะเราถูกจับแยกกันให้เป็นคนละประเทศต่างหาก ซึ่งวันเวลาที่ผ่านไปทำให้เกิดช่องว่างอันนี้ขึ้น แต่รากฐานทางจิตวิญญาณของเรายังคงใกล้ชิด ผูกพัน และเรียงร้อยเข้ากันได้เสมอ

จะสังเกตได้ว่า เราสามารถที่จะสื่อสารอย่างเข้าใจกับชาวลาวได้ แม้ไม่เคยเรียนรู้มาก่อน ยิ่งเป็นภาษาเขียนจะเห็นว่าเป็นภาษาที่อ่อนช้อย งดงาม มีเอกลักษณ์ และมีชีวิต ซึ่งเรารู้ได้ในทันที นี่ย่อมแสดงให้เห็นว่าเราและชาวลาว มีจิตวิญญาณส่วนหนึ่งที่เป็นเนื้อเดียวกัน มีวัฒนธรรมที่เป็นแกนร่วมกันอยู่ในชีวิตของเรา

ในเมื่อเราเป็นพี่น้องจากสายสัมพันธ์เดียวกัน ทำไมเราจึงยอมให้ถูกจับแยกกันจนห่างไกลปานนี้ ทั้งที่เราเคยต่อสู้ล้มลุกคลุกคลานดิ้นรนมาด้วยกัน แต่เมื่อวันแห่งความอัปจนมาถึงเรากลับยอมทอดทิ้ง “เขา” ไปเพื่อให้ตัวเองรอด ดังนั้นเราน่าจะให้ความเคารพเชิดชูเขาเหล่านั้นในฐานะของวีรบุรุษให้มากไว้ เพื่อลดทอนความรู้สึกผิดในจิตใจมากกว่าการแสดงความภาคภูมิใจอย่างออกหน้าออกตาในชัยชนะที่อุบโลกันขึ้น อย่างน้อยก็เป็นการแสดงออกถึงความดีงามในจิตใจและความตื่นต้นในคุณงามความดี แม้ว่าจะไม่สามารถแก้ไขกลับกลายเป็นหนึ่งเดียวได้ แต่หากยามใดที่ธงแห่งชัยชนะของความเป็นเอกราชได้โบกสะบัดเหนือดินแดน เราควรไต่ตรองดูให้ดีว่า จะแสดงความขอบคุณต่อคุณค่าเหล่านั้นอย่างไร

ผู้เขียนอดนึกต่อไม่ได้ว่า ตอนนั้นทำไมเราไม่ยืนหยัดสู้ด้วยกัน แพ้ก็แพ้ด้วยกัน ตายก็ตายด้วยกัน ไม่ต้องทอดทิ้งฝ่ายหนึ่ง เพื่อให้อีกฝ่ายรอด แล้วความภาคภูมิใจในฐานะผู้รอดจะเป็นอย่างไร? รสชาติของการถูกทอดทิ้งจะเป็นอย่างไร?

ในเมื่อที่สุดแล้ว เราไม่สามารถเรียกร้องให้ทุกอย่างเหมือนเดิม ฉะนั้นเราสองควรเชื่อมโยงวัฒนธรรมความดีงามที่มีอยู่ให้สื่อถึงกันให้มากที่สุด โดยนำเอาวิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และจิตวิญญาณมาเป็นตัวเชื่อมประสาน

ชนชาวลาวนั้น เพียบพร้อมไปด้วยวัฒนธรรมที่ล้ำค่า ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และคุณค่าทางจิตวิญญาณ ทั้งนี้เพราะว่ากระแสทุนนิยมยังไม่มีบทบาทต่อวิถีชีวิตเท่าใดนัก ถือได้ว่าเป็นดินแดนที่บริสุทธิ์กับวิถีชีวิตเชิงนิเวศ ซึ่งจากคำบอกเล่าของชาวลาวนั้น เมืองลาวไม่ค่อยมีอุบัติเหตุ การฆาตกรรม การฆ่าตัวตาย การข่มขืน และความรุนแรงในรูปแบบอื่นๆ เหมือนกับประเทศทุนนิยมตามที่ปรากฏในสื่อต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาของความไร้รากทางวัฒนธรรม และความภาคภูมิใจในคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ผู้เขียนเชื่อว่าคนไทยไม่น้อยที่อยากให้เราอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และมีชาวลาวไม่น้อยอยากให้เป็นเช่นนั้น เพราะโดยพื้นฐานทางจิตใจของทั้งสองแล้ว มีความรู้สึกใกล้ชิดกันโดยธรรมชาติ ด้วยพื้นฐานทางความคิดเช่นนี้ผู้เขียนถึงไม่เชื่อว่า ปัจจุบันจะมีคนไทยบางคน บางกลุ่ม บางพวกกำลังพยายามแบ่งแยกดินแดนสยามของเรานี้ออกเป็นส่วนเล็กส่วนน้อย

ยังไงผู้เขียนก็ไม่เชื่ออย่างเด็ดขาด เพราะเรื่องเช่นนี้แม้เพียงแคคิดก็เจ็บปวดในความรู้สึกอย่างมหันต์มากพอแล้ว

ธวัชชัย เพ็งพินิจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์หนองคาย

Chai_ppn@yahoo.com